

POSTANOWIENIE

Dnia 3 marca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z wniosku D. D.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w O.
z odwołania od formularza (...) - szczegółowego raportu medycznego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 3 marca 2020 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 14 listopada 2018 r., sygn. akt III AUz (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. oddala wniosek pełnomocnika skarżącej o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) postanowieniem z dnia 14 listopada 2018 r., po rozpoznaniu zażalenia ubezpieczonej D. D. od postanowienia Sądu Okręgowego w P. z dnia 27 kwietnia 2018 r., mocą którego odrzucono odwołanie ubezpieczonej od szczegółowego raportu lekarskiego sporządzonego dnia 28 września 2017 r. na druku (...) dla potrzeb niemieckiej instytucji ubezpieczeniowej, zmienił zaskarżone postanowienie w zakresie kosztów postępowania w ten sposób, że nie obciążył ubezpieczonej kosztami zastępstwa procesowego (pkt 1), oddalił zażalenie w pozostałym zakresie

(pkt 2) oraz orzekł o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym (pkt 3).

W motywach orzeczenia Sąd Apelacyjny podniósł, że ubezpieczona nie wyczerpała trybu postępowania przedsądowego warunkującego otwarcie drogi sądowej bowiem w dniu 9 października 2017 r. wniosła „odwołanie” od druku (...) (szczegółowego raportu lekarskiego z dnia 28 września 2017 r.), a nie od decyzji organu rentowego. Ponadto twierdzenie ubezpieczonej o związku między drukiem (...), a decyzją organu rentowego z dnia 23 kwietnia 2015 r. odmawiającej jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową jest nieuprawnione, ponieważ Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z dnia 13 lipca 2017 r., VIII U (...), rozpoznał odwołanie ubezpieczonej od tej decyzji. Sąd Apelacyjny wskazał, że druk (...) nie jest decyzją o charakterze administracyjnym wydaną przez organ rentowy w zakresie przyznania określonego świadczenia, o jakiej mowa w art. 83 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 300 ze zm., dalej jako ustawa systemowa). Skoro „odwołanie” ubezpieczonej dotyczy formularza (...), który nie stanowi decyzji administracyjnej organu rentowego, to nie przysługiwało od niego odwołanie do sądu ubezpieczeń społecznych, (art. 477⁹ § 1 i § 2 k.p.c.). Prawidłowo zatem Sąd pierwszej instancji stwierdził niedopuszczalność drogi sądowej i odrzucił „odwołanie” (art. 199 § 1 pkt 1 k.p.c.).

Ubezpieczona zaskarżyła postanowienie Sądu Apelacyjnego w zakresie punktu 2, domagając się uchylenia w całości zaskarżanej decyzji, tj. unijnego formularza (...), stanowiącego opinię lekarską, ewentualnie uchylenia zaskarżanego postanowienia, zniesienia postępowania i skierowania sprawy do ponownego rozpatrzenia Sądowi Apelacyjnemu w (...), a także zasądzenia na rzecz pełnomocnika z urzędu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, które nie zostały zapłacone w całości.

Zaskarżonemu postanowieniu zarzucono naruszenie: 1) art. 233 k.p.c., przez wadliwe zastosowanie i ustalenie braku istnienia decyzji administracyjnej, tj. niewyczerpania trybu postępowania przedsądowego warunkującego otwarcie drogi sądowej; 2) art. 87 i następne normy dyrektyw europejskich, tj. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r.

dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE. L. 284 z dnia 30 października 2009 r.) oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) z dnia 29 kwietnia 2004 r. nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz. UE L 2004/166/1), przez zakwestionowanie wiążącego charakteru ustaleń zawartych w druku (...). Ubezpieczona wniosła o przeprowadzenie dowodu ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w postaci akt organu rentowego na okoliczność zasadności jej żądań, z jej wysłuchania na okoliczność wydania decyzji z dnia 23 kwietnia 2015 r. oraz jej wadliwości, a także wadliwości danych wskazanych w druku (...), z dokumentów załączonych do pozwu na okoliczności z nich wynikające, w tym posiadanych przez ubezpieczoną kwalifikacji zawodowych oraz o wezwanie organu rentowego w trybie art. 250 k.p.c. i art. 251 k.p.c. do przedłożenia wytworzonych przez ten organ formularzy druków dokumentacji medycznej (...) oraz (...), (...), (...), (...) wraz z wezwaniem do przedstawienia (...), którego dotychczas w sposób nieuzasadniony nie wydano.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano „na wagę podnoszonych zarzutów odnoszących się do zagadnienia nieuzasadnionego ograniczenia prawa obywatela do kontroli sądowej wadliwości działań lub bezczynności organu rentowego jako wyłącznie upoważnionego do skutecznego korespondowania z odpowiednikami na terenie Unii Europejskiej w zakresie międzynarodowej koordynacji świadczeń społecznych (socjalnych) oraz ocenie ich publiczno-prawnego charakteru kwestionowanego przez organ rentowy. Wskazując na doniosłe znaczenie prawne i organizacyjne występujących nieprawidłowości w działaniu organu rentowego wywołujących kwestionowane orzeczenia w przypuszczalnie szeregu analogicznych postępowań, których liczba w aktualnej sytuacji ekonomiczno – społecznej będzie narastać w przyszłości. Ponadto wobec nieprawidłowości uznawanych za wiążące przez organ rentowy interpretacji obowiązujących norm międzynarodowych w zakresie koordynacji świadczeń, tj. ubezpieczeń społecznych”. Z ostrożności procesowej pełnomocnik ubezpieczonej wskazał na „istotne zagadnienie prawne odnoszące się do ewentualnego uznania przedawnienia roszczeń wynikłych z ewentualnie zapadłych orzeczeń sądowych w

trakcie trwania postępowania cywilnego oraz braku należycie określonego zakresu odpowiedzialności prawnej organu rentowego z tytułu zaniechania realizacji procedur obciążających go na zasadach wyłączności z tytułu międzynarodowej koordynacji świadczeń”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Sąd Najwyższy wielokrotnie wyjaśniał, że jako sąd kasacyjny nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, a skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Ponadto strona wnosząca skargę kasacyjną, zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c. określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, powinna sformułować w niej wniosek o przyjęcie do rozpoznania wraz ze stosownym uzasadnieniem. Wobec tego wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty prawne świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Nie budzi także żadnych wątpliwości w orzecznictwie stanowisko, że postanowienie sądu drugiej instancji oddalające zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji odrzucające odwołanie należy traktować jako postanowienie „w

przedmiocie odrzucenia pozwu” w rozumieniu art. 398¹ § 1 k.p.c. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 17 stycznia 2001 r., II UZ 141/00, OSNAPiUS 2002 nr 19, poz. 472; z dnia 29 maja 2006 r., I UK 314/05, OSNP 2007 nr 11-12, poz. 173, oraz z dnia 30 września 2008 r., II UZ 41/08, LEX nr 1746717; z dnia 3 lutego 2011 r., II UZ 49/10, LEX nr 846584; z dnia 8 sierpnia 2018 r., I UZ 18/2018, LEX nr 2542598; z dnia 18 grudnia 2018 r., II UZ 31/2018, LEX nr 2609216), od którego - na podstawie art. 398¹ § 1 k.p.c. - przysługuje skarga kasacyjna, a nie zażalenie.

Z wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika, że w ocenie pełnomocnika skarżącej przesłanką przyjęcia skargi do rozpoznania jest w tej sprawie występowanie zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

W razie powołania się na przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., skarżący powinien mieć na uwadze, że zagadnienie prawne jest to zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniających wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Jednocześnie obowiązkiem skarżącego jest

wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do tego, jaki przewidziany jest przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Nie spełnia określonego w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymagania sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w sposób ogólny i nieprecyzyjny, a zwłaszcza ograniczenie się do samego postawienia pytania, bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych przepisów (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451 i z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538).

W skardze kasacyjnej nie ma uzasadnienia wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania w powyższym rozumieniu, ponieważ dla wykazania przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie jest wystarczające lakoniczne stwierdzenie, że występuje zagadnienie prawne bez powiązania go z daną normą prawną prawa materialnego bądź procesowego i zamieszczeniem stosownego wyводу juretycznego w nawiązaniu do wymogów zawartych w art. 390 k.p.c. Trudno nawet wywnioskować co ma na względzie skarżąca wskazując na „przedawnienie roszczeń” oraz „brak należycie określonego zakresu odpowiedzialności organu rentowego” w sprawie, której istota sprowadza się do kwestii dopuszczalności drogi sądowej. Nie jest zadaniem Sądu Najwyższego poszukiwanie przesłanek kreujących zagadnienie, które według skarżącej występuje w sprawie i uzasadnia przyjęcie skargi do rozpoznania. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu elementów kreatywnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). Sąd Najwyższy oddalił wniosek pełnomocnika skarżącej o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej bowiem koszty nieopłaconej pomocy prawnej nie przysługują za samo ustanowienie pełnomocnika z urzędu. W judykaturze utrwalony jest pogląd, według którego czynności adwokata ustanowionego z urzędu, które są sprzeczne z zasadami profesjonalizmu, nie

uzasadniają przyznania mu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 1999 r., II CKN 341/98, OSNC 1999 nr 6, poz. 123).